

Црква Светог Георгија (Ђурђа) у Кричкама је српска православна црква у насељу Кричке код Дрниша у Далмацији. Једна је од најстаријих православних цркава Дрнишке крајине. Мањих је димензија, изграђена од камена, што одаје утисак њене старости. Црква са гробљем је смјештена на једном узвишењу у Петровом пољу, подаље од сеоских кућа. Вјероватно је подигнута на мјесту неке старе хришћанске цркве.

Опис цркве и гробља

Црква Св. Ђурђа је окружена ограђеним гробљем и смјештена је на узвишењу „Ђурђевој главици“, код Доњих Кричака. У архитектонском погледу то је једнобродна црква са звоником на преслици који се налази на прочељу. На звонику се налазе два звона. Фасада цркве је од голог бијелог камена, док је кров прекривен црвеним цреповима. Садашњи изглед црква је добила 1987. године када је у цјелини обновљена. Обновљана је и 1931. године након пожара.[1]

Изнад врата се налази као цвијет орнаментирани округли прозорчић, тзв. „прозорска ружа“. У зид цркве, на боку окренутом према улазу на гробље, приликом обнове је уграђено 6 орнаменталних плочица.[2] То су уломци плутеја и другог црквеног намјештаја из старохришћанског периода, који се налазио на мјесту данашње цркве.

Црква је окружена шумарком, тако да није видљива из даљине, иако се налази на узвишењу у пољу. До ње води асфалтирани пут (Црквени пут), који се одваја од главног пута кроз Кричке (Дрниш — Сплит).

Православно гробље окружује цркву и ограђено је новијим каменим зидом. Раније се

ограда састојала само од наслаганог камења и није у потпуности окруживала гробље. Од главне капије стаза води до цркве. Постоји и споредни улаз са паркинга. Унутар гробља се налази много зимзеленог дрвећа, углавном чемпреса и борова, које се из даљине види као густ шумарак. На улазу у гробље с десне стране се налази мртвачница.

Гробље има велики број породичних гробница и старих гробова обиљежених каменим крстовима. Стари камени крстови на гробним хумкама се налазе углавном ближе цркви. На њима су уклесана имена ћирилицом и године, али се због старости тешко могу прочитати. Гробнице су једноставне, четвртасте, прекривене украсним каменом или још недовршене. На неким гробницама се могу наћи и латинични натписи, углавном урађени након посљедњег рата, због недостатка православних каменорезаца. Међу гробним хумкама и гробницама се истиче камени саркофаг сеоског видовњака Михајла Кричкића, познатог као Луди Миле из приповјетке Ивана Мештровића, који је такође израдио његов портрет и скулптуру.

Историја цркве

Иако се према подацима Српске православне цркве, наводи да је изграђена 1744. године[2], у неким изворима се помиње и раније, везано за пароха Димитрија Кричку. Он се помиње као парох Петровог Поља 1728, а у католичким изворима 1737, као парох цркве Св. Ђурђа у Кричкама. Очигледно је парохија Кричке имала и назив Петрово Поље.

Могуће је да се историја цркве протеже далеко у прошлост. На подручју Дрнишког краја (средњовјековне Лудрумске епископије [н 1]) пронађено је више дијелова камених олтарних преграда, остатака ранохришћанских и раносредњовјековних цркава. Такве олтарне преграде узидане су и у савремену цркву св. Ђурђа, па се претпоставља да се на том мјесту такође налазио један старохришћански објекат [1].

Црква је остала нетакнута током ратова у 20. вијеку, а обнављана је 1931. (након пожара) и 1987. године. Парохијски дом је изграђен 1973. године, уз главни пут, међу сеоским кућама, а срушен је 1995, у рату. Вишегодишњи радови на огради гробља, које окружује цркву, завршени су 2010. године.

Парохија

Парохија Кричке је од давнина, осим Кричака, обухватала и засеок Лунићи у Ружићу, те Милаковиће и Вукашине у Мосећу. Сви православни вјерници ових села су сахрањивани на гробљу цркве Светог Ђурђа.

У Кричкама су најстарији пароси били из старе свештеничке породице Кричка. Први познати је био Димитрије, који се помиње 1728, као парох Петрова Поља. Тад је ухапшен, заједно са бројним другим православним свештеницима у Далмацији, који су се

супростављали наметнутим канонским визитацијама католичког бискупа православним црквама. Ипак, једна таква визитација је поуздано била 1738, када је бискупов делегат Добројевић походио православне цркве Дрнишке крајине, а међу њима и цркву светог Ђурђа у Кричкама, гдје га је примио парох Димитрије Кричка. Том приликом је посјетио и цркву светог Јована у Баљцима, са парохом Тодором Кричком.[3] Године 1759. се опет помиње као петровопољски парох.[4] Посљедњи из ове лозе је био Петар, који је избачен из парохије 1831, што је довело до његовог преласка у унијате и зачетка унијатства у Далмацији. Један дио православних вјерника ове парохије је прешао у унијатство, али су се њихови потомци касније већином вратили православљу. Петар Кричка је служио у цркви 12 година, а наследио је свог оца Јакова.[5]

На мјесто пароха је 1831. доведен Григорије Радуловић, који је у тешким временима унијаћења, био хапшен од стране власти и добијао наредбе да брише поунијаћене вјернике из православних матичних књига.[6] Према шематизму из 1840. године, свештеник у кричанској цркви је био Стефан Видосављевић, а парохија је обухватала 400 вјерника. Године 1912, Никола Кречак је био парох за 826 вјерника. По шематизму из 1924, парохија је имала 725 вјерника, без постављеног свештеника.[2] Пред Други свјетски рат и током њега, парох је био Јован Сунајко. За вријеме пароха Бошка Матића је 1973. изграђен парохијски дом, а раније и капела свете Недјеље у Горњим Кричкама. Данас у Кричкама служи поп Здравко Тепић из парохије Биочић, због малог броја преосталих вјерника из Кричака, након посљедњег рата.

Галерија

{gallery}crkve/dalmatinska/crkva_kricke{/gallery}

Извори

1. ^ 1,0 1,1 Рашковић, Душан; Чоловић, Бранко (2006). "Прилози топографији античких и срењовековних археолошких споменика и налазишта Дрнишке крајине", Српско-далматински магазин (на ((sr))). Загреб: Просвјета, стр. 100. ISSN 1846-3436.
2. ^ 2,0 2,1 2,2 Срби и православље у Далмацији и Дубровнику, Савез удружења православног свештенства СР Хрватске - Загреб, 1971. година
3. ^ 2. ^ Dr. fra. Karlo Kosor, DRNIŠ POD VENECIJOM
4. ^ 4. ^ Никодим Милаш, Списи о историји православне цркве у далматинско-истарском владичанству од 15. до 19. вијека, Задар 1899.
5. ^ 5. ^ Душан Рашковић и Славко Зорица, Дрнишка крајина, Дрниш - Београд 1995.
6. ^ 6. ^ Никодим Милаш, Православна Далмација, Задар 1901.